

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060204

DOM
2014-11-10
Stockholm

Mål nr
M 8182-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-08-20 i mål nr M 2143-14, se bilaga

KLAGANDE

Bygg- och miljönämnden i Årjängs kommun
Box 906
672 90 Årjäng

MOTPART

D G

SAKEN

Förbud att inrätta värmepumpsanläggning på fastigheten T i Årjängs kommun; nu fråga om avvisning

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen meddelar prövningstillstånd
2. Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och avvisar Bygg- och miljönämndens i Årjängs kommun överklagande till mark- och miljödomstolen av länsstyrelsens beslut.

Dok.Id 1176599

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

BAKGRUND

Bygg- och miljönämnden i Årjängs kommun (nämnden) beslutade den 20 december 2013 att förbjuda D G att installera berg- eller ytjordsvärmeanläggning inom fastigheten T med anledning av att fastigheten är inom tillströmningsområdet för Tenviks vattentäkt. D G överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Värmlands län (länsstyrelsen) som upphävde nämndens beslut och överlämnade ärendet till Årjängs kommun för fortsatt handläggning. Som skäl angav länsstyrelsen att nämnden inte haft tillräckligt underlag och stöd för att, med motiveringen att fastigheten T i Årjängs kommun ligger inom tillströmningsområdet för Tenviks vattentäkt, förbjuda installation av den sökta anläggningen.

Nämnden överklagade länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen som efter prövning i sak avslog nämndens överklagande.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har överklagat mark- och miljödomstolens dom och har, såsom det får förstås, yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa nämndens beslut.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen meddelar prövningstillstånd och tar upp målet till omedelbart avgörande.

Enligt 34 § andra stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) får talan mot beslut, varigenom mål återförvisas till lägre instans, endast föras om beslutet innefattar avgörande av fråga som inverkar på målets utgång, dvs. innebär ett ställningstagande i sakfrågan. Denna princip får anses tillämplig även på återförvisningsbeslut som fattas av en förvaltningsmyndighet som överprövar en annan förvaltningsmyndighets beslut.

Länsstyrelsen har i sitt beslut uttalat att det inte finns tillräcklig utredning i ärendet, men har inte gjort något uttalande i frågan om den anmälda verksamheten ska

förbjudas eller inte. Länsstyrelsens avgörande innefattar således inte något ställningstagande som inverkar på ärendets utgång och det är därför inte överklagbart (se rättsfallet MÖD 2014:21). Mark- och miljödomstolens dom ska därför upphävas och nämndens överklagande till mark- och miljödomstolen av länsstyrelsens beslut avvisas. Det innebär att länsstyrelsens beslut att återförvisa ärendet till nämnden står fast.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ulla Bergendal, Åsa Marklund Andersson (deltar inte i frågan om prövningstillstånd) och Malin Wik, referent, samt tekniska rådet Yvonne Eklund. Föredragande har varit David Sandberg.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-08-20
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr M 2143-14

KLAGANDE

Bygg- och miljönämnden i Årjängs kommun
Box 906
672 29 Årjäng

MOTPART

D G

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Värmlands län beslut 2014-05-09 i ärende nr 505-285-2014,
se bilaga 1

SAKEN

Förbud att inrätta värmepumpsanläggning på fastigheten T i Årjängs kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår Bygg- och miljönämndens överklagande.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00 -

YRKANDEN M.M.

Bygg- och miljönämnden i Årjängs kommun (Nämnden) får anses ha yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva det överklagade beslutet och fastställa Nämndens beslut den 20 december 2013 om att förbjuda D G att installera en berg- eller ytjordsvärmeanläggning inom fastigheten T, Årjängs kommun.

Nämnden har i huvudsak anfört följande skäl. Nämnden delar inte Länsstyrelsens bedömning om vare sig Årjängs kommuns samhällsbyggnadsavdelnings yttrande eller SGU:s yttrande. I samhällsbyggnadsavdelnings yttrande står det att de *”anser att planerad placering av energibrunn inom fastigheten T är olämplig med tanke på att risk för förorening av en kommunal vattentäkt kan finnas”*. Då tillströmningsområdet till den kommunala vattentäkten är okänt innebär varje ytterligare planerad borrhål i dess närhet en ökad risk för förorening av vattnet i vattentäkten. Efter diskussion med samhällsbyggnadsavdelning samt baserat på yttranden daterade 2013-10-21 och 2013-11-22, bedömde Nämnden att stöd från samhällsbyggnadsavdelningen fanns för att förbjuda anläggningen.

I SGU:s yttrande finns ett avsnitt som handlar om Tenviks vattentäkt specifikt. I yttrandet står att *”Den kommunala vattentäkten är belägen ca 150 meter från den berörda bergvärmeanläggningen på T. Vattentäkten tar sitt vatten från en 110 m djup bergborrad brunn och skyddszon är enligt inkommande handlingar inte upprättad. Ansökan om installation av värmepumpar med bergvärme som avser ett borrhål med 145 m djup. På den aktuella fastigheten bör man på grund av närheten till uttagsbrunnen vara restriktiv med verksamheter som riskerar hota vattentäkten, däribland anläggande av energibrunn. På grund av ovanstående bedömer SGU att anläggande av energibrunn på T medför en icke helt försumbar risk att vattentäkten kan påverkas negativt”*. Försumbar innebär enligt Nationalencyklopedins ordbok att något är så obetydligt att man kan bortse från den för praktiska syften. SGU skriver i sitt yttrande att det finns en icke helt försumbar risk att vattentäkten kan påverkas negativt, alltså man kan inte bortse från att det förekommer risker genom att installera värmepumpsanläggningen för bergvärme.

Nämnden har tagit hänsyn till det i beslutet. SGU skriver dessutom att man bör vara restriktiv med verksamheter i närheten av uttagsbrunnen. Det finns redan etablerade värmepumpsanläggningar för bergvärme i närheten av vattentäkten, genom att installera ännu en värmepumpsanläggning ökar riskerna för föroreningar i vattentäkten.

Genom att göra en samlad bedömning av inkomna uppgifter, genom yttrande från samhällsbyggnadsavdelningen, Årjängs kommun, yttrande från SGU och egen bedömning av placeringen har Nämnden beslutat att förbjuda den planerade värmepumpsanläggningen för bergvärme. Kommunala borrhål för vattentäkt är aldrig offentliga med dess placering med avseende på risk för sabotage. Kommunikationen mellan samhällsbyggnadsavdelningen och miljö- och hälsoskyddskontoret på Årjängs kommun har brutit vid tillfällena då de andra borrhålen som finns vid det kommunala borrhålets närhet inrättades. Anledningarna till att kommunikationen har brutit har bestått i föräldradigheter, mänskliga faktorn, personalomsättningar etc. Att det redan finns borrhål för bergvärme i närheten av vattentäkten bemyndigar inte att det tillkommer ytterligare borrhål för bergvärme. Ju fler borrhål för bergvärme det finns i närheten av borrhålet för vatten, desto större risk för kvalitén på dricksvattnet. En bergvärmepump hämtar sin energi från en bergborra. I borran finns en kollektorslang fylld med vätska, ca 70 % vatten och ca 30 % frysskyddsvätska, vanligtvis etanol, samt denatureringsmedel. Denatureringsmedel, som exempelvis isopropanol eller n-butanol, har visat sig förlänga nedbrytningen vid ett eventuellt läckage. Trots att köldbärandevätskan är relativt ofarlig kan även mindre utsläpp få konsekvenser på närliggande brunnars vattenkvalitet, främst i form av doft och smaksättning från denatureringsmedlen. Nedbrytningen av köldbärandevätskan kan också medföra att syret i vattnet förbrukas och reducerande förhållanden uppstår. I vissa fall kan även järn och mangan falla ut. Om det finns kväve (oftast nitrat) i brunnsvattnet kan detta ombildas till nitrit och ammoniumkväve. Eftersom köldbärandevätskan innehåller organiska ämnen kan i vissa fall den kemiska syreförbrukningen (COD - chemical oxygen demand) öka, särskilt om inblandningen av köldbärandevätska är stor. Vid större utläckage, med över 50 liter utblandad köldbärandevätska, har problem med svavelväte och

denatureringsmedel ibland stannat kvar under längre perioder, till och med mer än ett år. Att ett läckage skulle kunna orsaka så pass omfattande skador på vattentäkten är en av anledningarna till att bygg- och miljönämnden beslutade att förbjuda anläggningen.

Att byta från en oljepanna till ett miljövänligare alternativ är helt i linje med de nationella miljömålen, och något som bygg- och miljönämnden stöder. Det bör dock påpekas att det finns andra typer av anläggningar som använder sig av förnybar energi, samtidigt som de inte riskerar att förorena den kommunala vattentäkten. Tenviks kommunala vattentäkt försörjer 37 fastigheter med dricksvatten.

DOMSKÄL

Nämnden har redogjort för de relevanta bestämmelserna i sitt beslut.

Mark- och miljödomstolen har gått igenom utredningen i målet samt övervägt vad Nämnden anfört i mark- och miljödomstolen. Domstolens slutsats är att det inte finns några skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV 427)

Överklagande senast den 10 september 2014.

Ove Järholm

Gunnar Barrefors

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Ove Järholm, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors. Föredragande har varit beredningsjuristen Johan Erlandsson.